

i Livet, indenfor Hjemmets Mure, det er hendes Verden; det kvindelige fordufter.

Der siges: Baade politisk og kommunal Valgret! Det kan aldrig gaa an at slaa saa store Brød op, saa man ikke kan faa dem bagt; der er jo alt længe virket for kommunal Valgret for Kvinder, lad det dog blive derved!

Der siges: Lad os først opnaa at faa Kvinderne bedre økonomisk stillede! fordi de faa Valgret, faa de fattige Kvinder ikke Brødet; og der siges, at om vi fik den, saa vilde det kun blive de bedre stillede Kvinder, der vilde være Herrer over at benytte Valgretten til deres egen Fordel — ikke de fattige, lige saa lidt som de fattige Mænd nu ere Herrer over at benytte den.

Der siges, at Kvinderne i Almindelighed ikke ere forberedte til at deltage i det offentlige Liv, man indrømmer, at der vel er enkelte, som kunne det, men at man dog ikke kan give Valgret til Kvinderne, fordi de enkelte kan komme til Magten. Og Paastanden om de store Hjørner hos Manden, og de mindre hos Kvinden, som gør hende uskikket til logisk Tænkning, er jo bekendt nok.

Ja, saaledes har det regnet ned med Indvendinger, og jeg vil ikke her trætte Dem med at gjendrive dem; jeg vil kun bemærke, at de Mænd og Kvinder, som have stillet sig i Spidsen for at danne denne Forening, der vil arbejde paa at opnaa politisk og kommunal Valgret for Kvinder, selvfølgelig finde alle disse Udtalelser ugrundede og urigtige; og da der bliver Diskussion i Aften, saa vil det jo have sin store Betydning, om de forskellige Anskuelse om Valgret for Kvinder baade i politisk og kommunal Henseende kunde blive drøftede, saa man gennem denne Forsamling kunde faa et fyldigt Udtryk for den fremherskende Mening.

Jeg kommer nu til *Betimeligheden* for Kvindevalgretsforeningens Fremkomst.

Jeg maa gaa tilbage i Tiden — omtrent et Aar — og minde om de Forhandlinger, der førtes i Rigsdagen om Kvindens kommunale Valgret og Valgbarhed — Forslag derom indbragtes i Folketinget af Folketingsmand *Fr. Bajer* —, og om de to Forslag om Kvindernes Sæde i Skolekommissioner og i Bestyrelsen af de Fattiges Kasse, indbragte af Landstingsmændene *Th. Nielsen, Chr. Nielsen og L. Schrøder*. De førte ikke til noget Resultat — nej, de mødte stærk Modstand hos Landstingets Flertal; ja! Kvindens kommunale Valgret fik en næsten uhørt Medfart i det høje Landsting; dog er det ikke saaledes at forstaa, at hele Tinget var enig om at forkaste det; — nej, vi ere de Mænd Tak skyldig, som tog det i Forsvar og søgte at ride Stormen af. Landstingsmand *Carl Ploug* foreslog en Dagsorden, der lød saaledes: Da Landstinget formener, at det hverken vil være i Samfundets eller Kvindernes Interesse, at der tildeles disse Valgret, gaar det over til næste Sag paa Dagsordenen. Saa kom første og eneste Behandling. Derefter skredes til Afstemning, Plougs Forslag vedtoges med 34 St. mod 13.

Denne bratte Afskæren, i Forening med de under Behandlingen faldne Udtalelser, vakte i Kvindernes Lejr Sorg og Harm, og det blev os klart, at vilde vi opnaa Valgret, saa maatte vi selv tage fat ganske anderledes end før. Jeg har set denne Tanke udtalt i Pressen, jeg har hørt den udtale af ligesindede Kvinder, og jeg har i min egen Sjæl gennemgaaet de Stadier, som jeg før nævnte — Sorg, Harm, og den har vakt hos mig en saadan Handlekraft, at jeg har ønsket at kunne flytte Bjerge. Saaledes har Landstingsflertallets Færd i denne Sag gjort den stik modsatte Virkning af, hvad den tilsigtede — nemlig at betage os Lysten og Modet; den har været en stærk Spore til Handling, og blandt andet har den avlet det Barn, som jeg omtalte i Begyndelsen, og som nu har vovet sig ud i Verden under Navn af *Kvindevalgretsforening*.

Naar en Tanke er modnet, en Sag er overvejnet for og imod, og naar det staar klart for det indre Menneske — saaledes og ikke anderledes —, saa er det *betimeligt*, at den ser Dagens Lys, og saaledes, siger jeg, er det gaaet her. Vi Kvinder ere nu sikre paa, overtydede om, faste i den Tro, at det nu er *betimeligt*, at vi komme til at deltage i det offentlige Liv og ikke mere staa som ledige Tilskuere. Vi ønske at raade med for de Vedtægter i Kommunen, de Love i Staten, som vi lige saa godt som Mændene ere underordnede og skulle lyde. Vi tro, at Samfund og Stat ikke længer kan undvære det andet Køn med i Arbejdet.

I den lovgivende Forsamling (derom har jeg hørt flere af dem, der sidde der, udtale sig) udrettes ikke stort for Tiden. Forsøg da at tage os med i Arbejdet. I de store Samfundsgaver kan vi vel ogsaa nok gjøre Fyldest; her vil jeg kun nævne en overordentlig stor Opgave, Arbejderspørgsmaalet, hvor vi Kvinder sikkert kan udrette en Del.

Ja, De kan sige, at jeg staar her og roser Kvinderne, og det

er sandt — og jeg forsikrer Dem, at det har været mig svært at skulle sige dette, men da jeg nu i saa mange Aar har hørt, at Kvinderne var en Vare, der stod *lært i Kurs*, saa maatte jeg sige det — det er jo kun Selvforsvar.

Derfor er nu Timen kommen, da ingen Kvinde tør sige: det vedkommer ikke mig! lad Mændene om det! nej, ethvert Spørgsmaal, der angaar Menneskelivet i det sociale og politiske Liv, vedrører os! Derfor kom! og hold Dig ikke tilbage, men arbejd som en Bi! hvil ikke, indtil Du har faaet den Menneskeret, Du attraar.

Hvilket er saa denne Valgretsforenings Program?

»Foreningen vil søge at vække Interessen hos Mænd og Kvinder for Kvindens politiske og kommunale Valgret og Valgbarhed og Forstaaelse af Valgrettens store Betydning for Stat og Kommune, for det hele Samfund, idet dygtige Kræfter hos Kvinden nu henligge ubenyttede.

Den vil paa forskellig Maade i Tale og Skrift m. m. arbejde paa at opnaa Valgret for Kvinden.

Kvindevalgretsforeningen vil samle de i Kvindesagen forskellige Kræfter til en Samvirken for politisk og kommunal Valgret og Valgbarhed som Nøglen til de andre Kvindespørgsmaals Løsning.

Jeg kan dog ikke slutte, før jeg faar udtalt, hvad jeg anser for noget, der er særdeles vigtigt for denne Forenings Medlemmer — nemlig at de ved alle forekommende Provelvalg, Vælgermøder og Valghandlinger tale om deres ubestridelige Ret til at faa Valgretten. Den eventuelle Rigsdagskandidat maa interpellere om sit Forhold til denne Sag, og han maa give os sit Svar herpaa, som paa de øvrige Spørgsmaal, der bliver stillede til ham.

Paa denne Maade vil vi kunne holde Mandtal over de Kræfter i Rigsdagen, der staa paa vor Side, og det er jo overflødigt at pege paa, at det for os er det allervigtigste at faa Folkerepræsentanterne paa vor Side. Og jeg vil her minde om, at der staa ikke saa faa Folketingsmænds Navne, under vort Opraab som Indbydere — at flere, som vare *bortrejste*, da Opfordringen udgik til dem, har svaret, at de gerne vilde have været Indbydere, om de havde modtaget Indbydelsen i Tide — blandt disse vil jeg nævne *S. Kjær og Jens Bertelsen*.

Og jeg vil minde Kvinderne om, at der ikke eksisterer nogen Lov, som forbyder dem at interpellere Rigsdagskandidaten paa en Valgtribune, fordi de ikke ere Vælgere.

Jeg vil nu anbefale dette lille Barn til Publikums Røgt og Pleje og bede det og Pressen at tage det i sine Arme og omslutte det med Kærlighed, at det ikke skal kues i Væksten. Jeg vil bede Dem vise det i Gærning ved at indmelde Dem i denne Forening — ja, endnu i denne Aften.

Skulde nogen i Forsamlingen have Hjærte til at yde Bidrag til det fattige Barn — Kvindevalgretsforeningen — saa vil de blive modtagne med stor Taknemlighed af dem, der hidtil har været det i Forældres Sted. Landstingsmand Ploug har kaldt det en Samfundsrevolution, om Kvinderne fik Valgret; jeg vil kalde det en Reform, som vilde bringe Kvinder og Mænd lykkeligere Levekaar i Samfundet. Gid den maatte komme snart!

Fru Nørlund: Det er i Aar 100 Aar siden, at den franske Revolution bragte Menneskerettighederne frem. Man glemte i Kampen for disse Retten for Kvinden, det blev en Hævdelse af Mandens Rettigheder. Der blev fra Kvinderne indgivet et Andragende til Nationalforsamlingen om at faa kommunal Valgret, men uden Nytte. En Deputeret stillede sig varmt paa deres Side, men fandt ikke Øre. Det blev altsaa ikke Frankrig, som blev Bærer af Tanken om lige Ret for Kvinder og Mænd. Med den stigende Oplysning bredte Tanken sig videre og videre og blev Folkenes Ejendom, idet andre Nationer tog den op. England og det frie Amerika have naaet videst. Omkring 1850—60 begyndte der at komme Liv i denne Sag. Der kom Forkæmpere som *Stuart Mill*, og Kvinderne selv tog Arbejdet op; de følte, at der var noget skævt i det Samfund, hvori kun det ene Køn gav Lovene. Manden er ikke komplet uden Kvinden, mente de, og med Rette. I 1866 forlangte de engelske Kvinder deres Ret som Vælgere til Parlamentet anerkjendt; de sagde: vi opfyldte de samme Betingelser som Mændene, hvorfor kan vi da ikke fordre de samme Rettigheder, og de lod sig først afvise ved Rettens Kjendelse. I 1870 forlangte de kommunal Valgret; det lykkedes dem at sætte deres Krav igjennem, og de deltog nu i rigt Maal i de offentlige Raad. Derefter forlangte de politisk Valgret, men fik den ikke. Mænd og Kvinder, der havde Sagen kjær, blev derfor ikke trætte, men gjentog Aar efter Aar deres Forlangende. Endnu er det ikke indrømmet, men Mindretallet indbringer stadig Forslaget paany med større Energi og under stadig flere Tilhængere. Man havde haabet, at *Gladstone* vilde have taget Kvinderne med paa sit Reformforslag til Valgretslov; men han turde